

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Ενότητα 1: Τα εργαλεία της δημόσιας Οικονομικής

Διδάσκων: Καθηγητής Λιαργκόβας Παναγιώτης

Βοηθός διδασκαλίας: Κρεμαστιώτη Βασιλική (Υπ. Δ.
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου)

Διάρθρωση της Ενότητας

- Δημόσια οικονομική – κράτος
- Μέγεθος του κράτους
- Δημόσιες – κρατικές δαπάνες
- Φορολογία
- Δημόσια έσοδα
- Ενδεικτική βιβλιογραφία

Ορισμός της δημόσιας οικονομικής

- Ο ρόλος της Δημόσιας Οικονομικής αφορά τη μελέτη του δημόσιου τομέα
- Αποσκοπεί ουσιαστικά στη μελέτη του κράτους

Ορισμός της δημόσιας οικονομικής

- Δραστηριότητες του κράτους
- Φορολογία και κρατικές δαπάνες
- Μικροοικονομική διάσταση της Δημόσιας Οικονομικής: Η κυβέρνηση επηρεάζει τους πολίτες στην κατανομή των πόρων και στην διανομή του εισοδήματός τους

Ο ρόλος του κράτους

- **Οργανική άποψη**

- Η κυβέρνηση θέτει τους στόχους της κοινωνίας

- Η κοινωνία θεωρείται ανώτερη από το άτομο

- **Μηχανιστική άποψη**

- Το κράτος αποτελεί ένα όργανο που δημιουργήθηκε από τα άτομα με σκοπό την επιτυχία της καλύτερης ατομικής επιδίωξης

- Επίκεντρο αποτελεί το άτομο και όχι το σύνολο

Η μηχανιστική άποψη του κράτους

- Η άποψη των φιλελεύθερων στηρίζεται σε έναν περιορισμένο ρόλο του κράτους στην οικονομία
- Η άποψη των σοσιαλδημοκρατών στηρίζεται στην παρέμβαση (ουσιαστική) του κράτους στο μηχανισμό της αγοράς με σκοπό την ευημερία των πολιτών

Θεσμικό πλαίσιο του κράτους

- Οι οικονομικές λειτουργίες του κράτους θεσπίζονται από το Σύνταγμα της Ελλάδας και από το Σύνταγμα της εκάστοτε χώρας

Άρθρο 106 του Συντάγματος

- Άρθρο 106: << Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας>>

Νομικό πλαίσιο – ιδιωτικός τομέας

<< Η ιδιωτική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας>>.

Θεσμικό πλαίσιο – Ατομική ιδιοκτησία

- Άρθρο 17 του Συντάγματος
 - << Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος>>

Θεσμικό πλαίσιο – Ατομική ιδιοκτησία

- Άρθρο 17 του Συντάγματος
 - <<Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρως αποζημίωση...>>.

Νομικό πλαίσιο αγαθών και υπηρεσιών

- Το κράτος προσφέρει δωρεάν αγαθά και υπηρεσίες
 - ❖ Δωρεάν παιδεία
 - ❖ Δωρεάν κοινωνική ασφάλιση
 - ❖ Δωρεάν εθνική άμυνα
 - ❖ Δωρεάν δημόσια τάξη
 - ❖ Δωρεάν δικαιοσύνη

Σύνταγμα για την παιδεία

- Με βάση το άρθρο 16 του Συντάγματος:
<< Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητες τους>>

Νομικό πλαίσιο - Ο τρόπος με τον οποίο χρηματοδοτούνται όλες οι δραστηριότητες του κράτους

- Άρθρο 4: Ισότητα των πολιτών
<< Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς
διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με
τις δυνάμεις τους>>

Νομικό πλαίσιο

- Το κράτος προκειμένου να επιτελέσει τις παρούσες δραστηριότητες συντάσσει τον προϋπολογισμό
- Ο προϋπολογισμός αναφέρει τα έσοδα και τα έξοδα του κράτους για το επόμενο έτος

Νομικό πλαίσιο – προϋπολογισμός – απολογισμός και γενικός ισολογισμός

- Ο προϋπολογισμός ψηφίζεται από την ολομέλεια της Βουλής και η καταψήφιση του σημαίνει άρση της εμπιστοσύνης της Βουλής προς την κυβέρνηση.
- Η κυβέρνηση έχει την υποχρέωση το αργότερο μέσα σε ένα έτος από τη λήξη του οικονομικού έτους να καταθέσει τον απολογισμό και τον γενικό ισολογισμό στη Βουλή οι οποίες συνοδεύονται από την έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Μέγεθος του κράτους

- Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα είναι το μέγεθος του κράτους
- Η μέτρηση της έκτασης της κρατικής δραστηριότητας αποτελεί θέμα χωρίς αμφισβητήσεις
- Το κράτος δαπανά χρηματικά ποσά τα οποία εκτιμώνται με χρηματικές αξίες

Μέγεθος του κράτους

- Πέρα από την αποτίμηση των δραστηριοτήτων του κράτους σε χρήμα υπάρχουν και άλλες δραστηριότητες οι οποίες δεν αποτιμώνται σε χρήμα
- Για παράδειγμα
- Ρυθμίσεις στην οικονομική ζωή
- Χορήγηση αδειών
- Κανόνες υγείας, εργασίας
- Ρύπανση του περιβάλλοντος

Μέγεθος του κράτους - Δείκτες

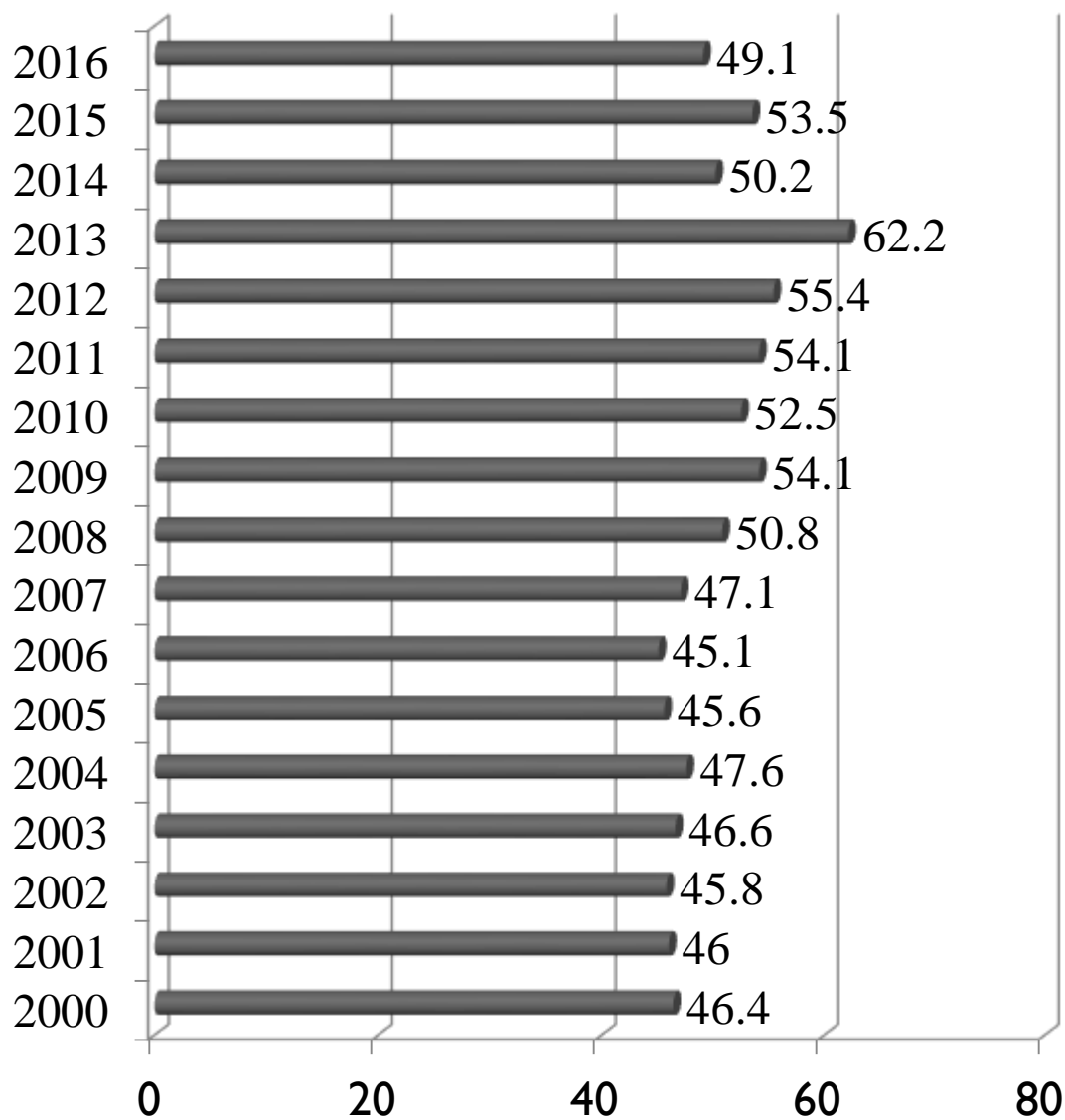
- Σημαντικός δείκτης για τις περισσότερες χώρες είναι εκείνος των δαπανών της κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ ο οποίος μετρά σε κάποιο βαθμό την έκταση της κρατικής δραστηριότητας.
- Επιπλέον ο δείκτης των εσόδων του κράτους κρίνεται πολύ σημαντικός
- Οι δυο παραπάνω δείκτες κρίνονται αξιόπιστοι και απαραίτητοι για την αξιολόγηση και τη σύγκριση των οικονομιών

Δείκτης δημοσίων δαπανών

- Πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν πως οι δαπάνες του κράτους χωρίζονται σε παραγωγικές και μη παραγωγικές αν ληφθεί υπόψη και η οικονομική κατάσταση της χώρας (οικονομική κρίση, ύφεση)
- Παραγωγικές: δαπάνες για την Υγεία και την Παιδεία
- Μη παραγωγικές δαπάνες: Δαπάνες για έργα υποδομής

General government spending Total, % of GDP, 2000 – 2017
Στοιχεία για την Ελλάδα

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ % ΑΕΠ

Πηγή: OECD

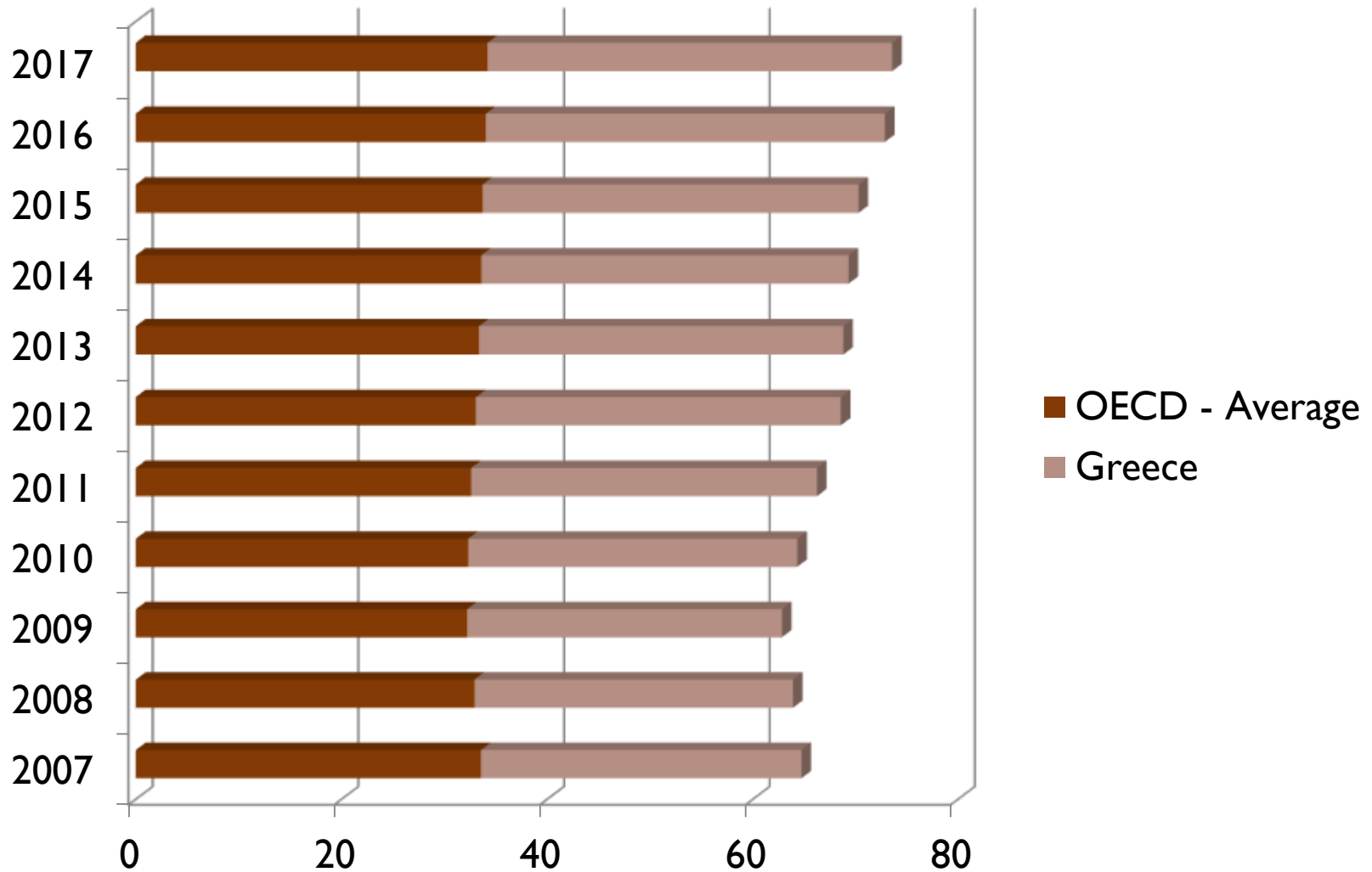
■ ΔΗΜΟΣΙΕΣ
ΔΑΠΑΝΕΣ % ΑΕΠ

General government spending Total, % of GDP, 2000 – 2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Austria	49.9	54.1	52.8	50.9	51.2	51.6	52.4	51.1	50.3	49.2
Belgium	50.3	54.2	53.3	54.5	55.9	55.8	55.3	53.7	53	52.2
Czech Republic	40.6	44.2	43.5	43	44.5	42.6	42.4	41.7	39.5	39
Denmark	50.4	56.5	56.7	56.4	58	55.8	55.2	54.5	52.7	51.2
Estonia	39.7	46.1	40.5	37.4	39.3	38.5	37.8	39.6	39.5	39.3
Finland	48.3	54.8	54.8	54.4	56.2	57.5	58.1	57	55.9	54.2
Luxembourg	53.3	57.2	56.9	56.3	57.1	57.2	57.2	56.8	56.7	33.1
Netherlands	43.6	47.6	47.3	44.7	44.3	44.7	44	43.7	43.9	43.1
Slovak Republic	36.9	44.1	42.1	40.8	40.6	41.4	42	45.1	41.5	40.2
Slovenia	43.9	48.2	49.3	50	48.5	59.5	49.9	47.7	45.3	42.9
Spain	41.2	45.8	45.6	45.8	48.1	45.6	44.8	43.7	42.2	41

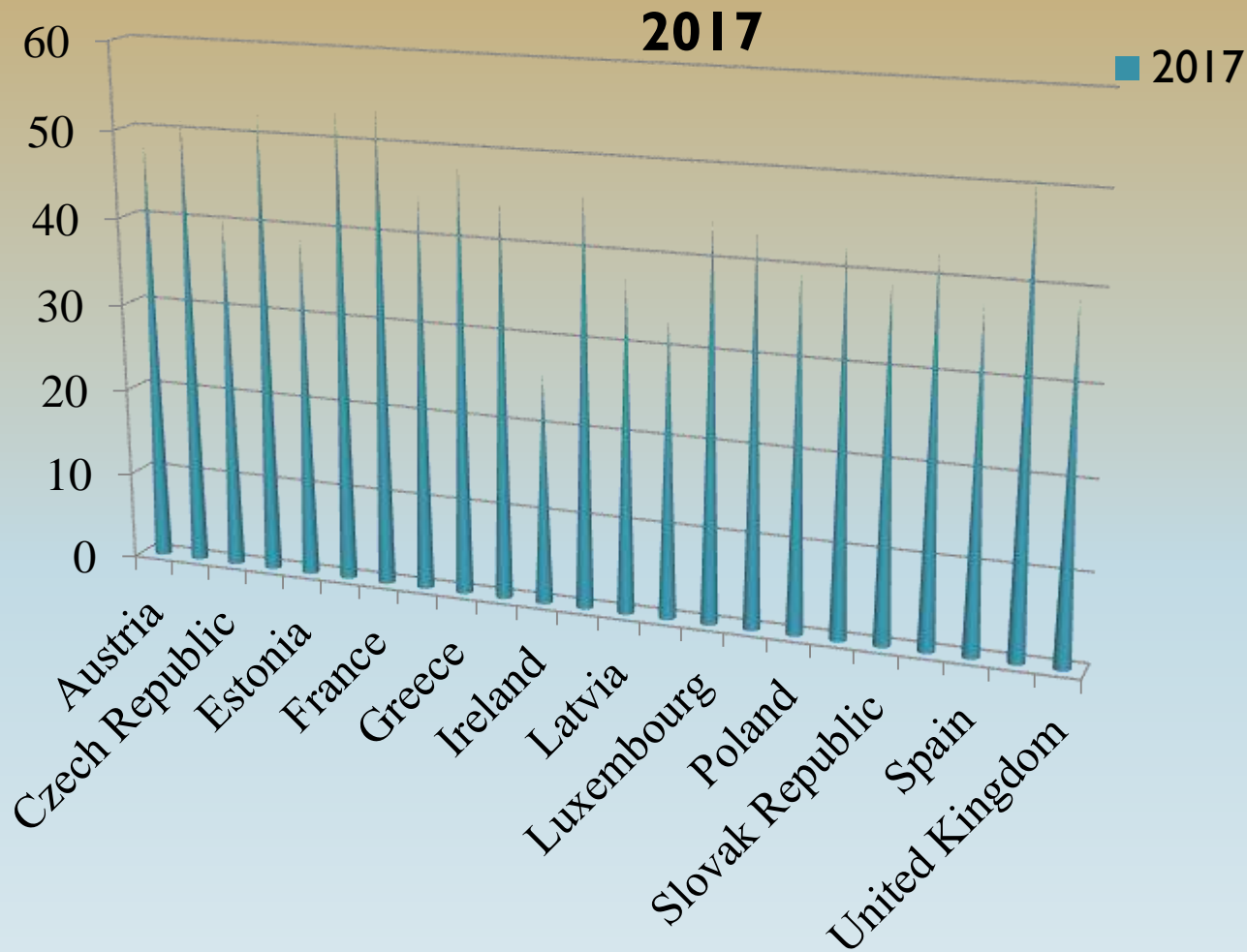
• Πηγή: OECD

Φορολογικά έσοδα σε ποσοστό του ΑΕΠ

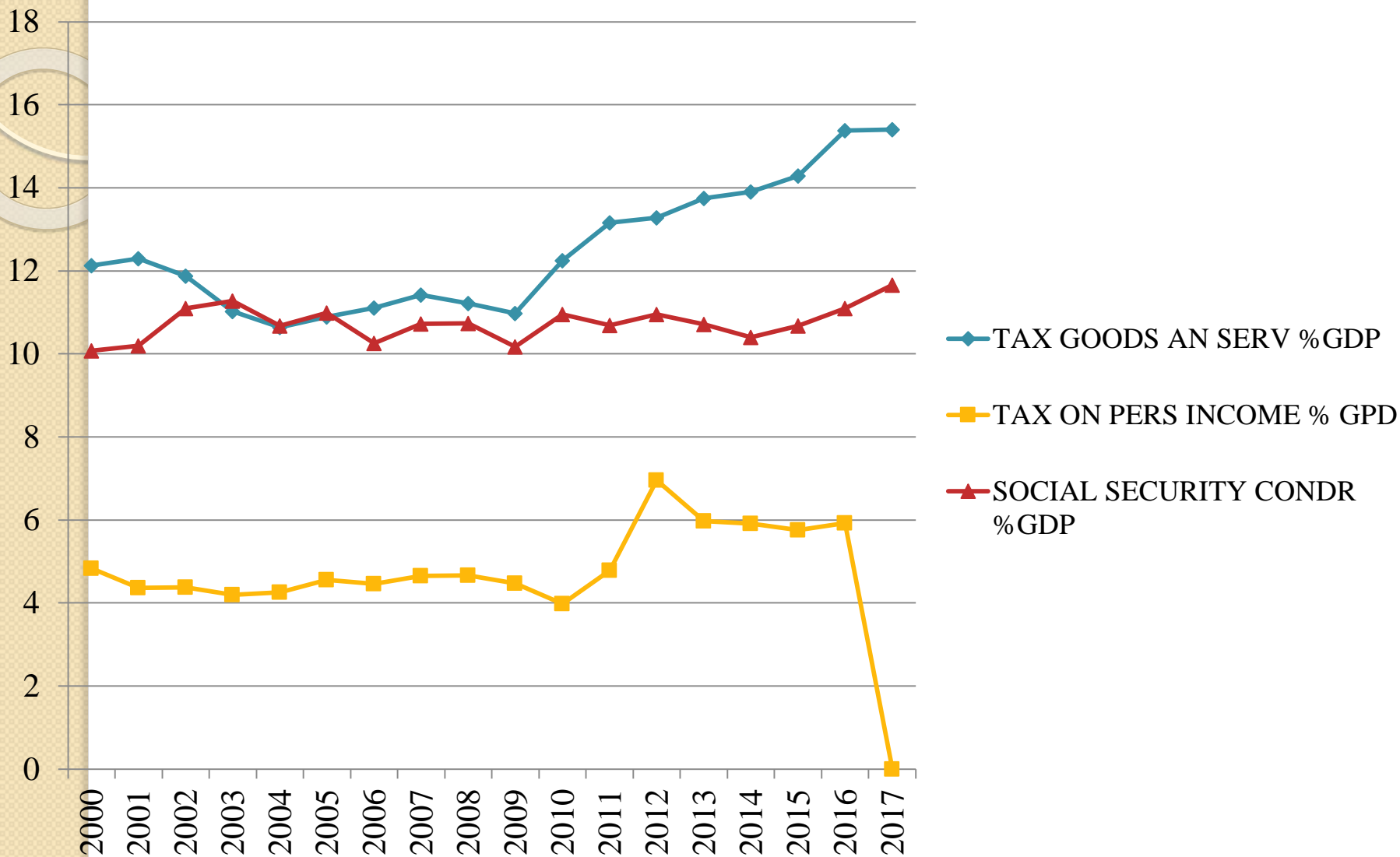
• Πηγή: ΟΟΣΑ

General government revenue Total, % of GDP 2017

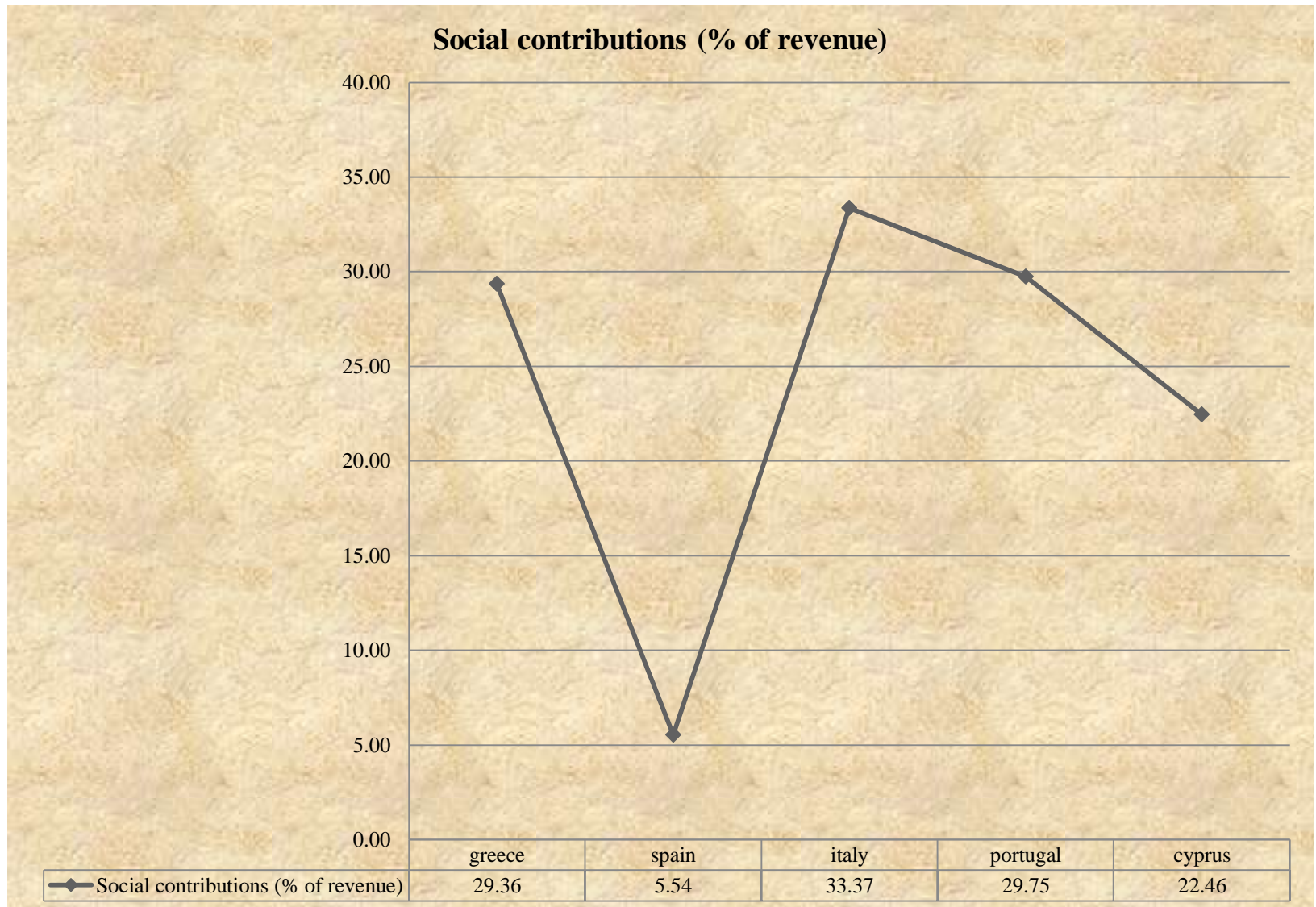
- Πηγή: ΟΟΣΑ

Διάγραμμα φορολογικών εσόδων για έμμεσους και άμεσους φόρους και για τις εισφορές κοινωνικής αλληλεγγύης για την Ελλάδα

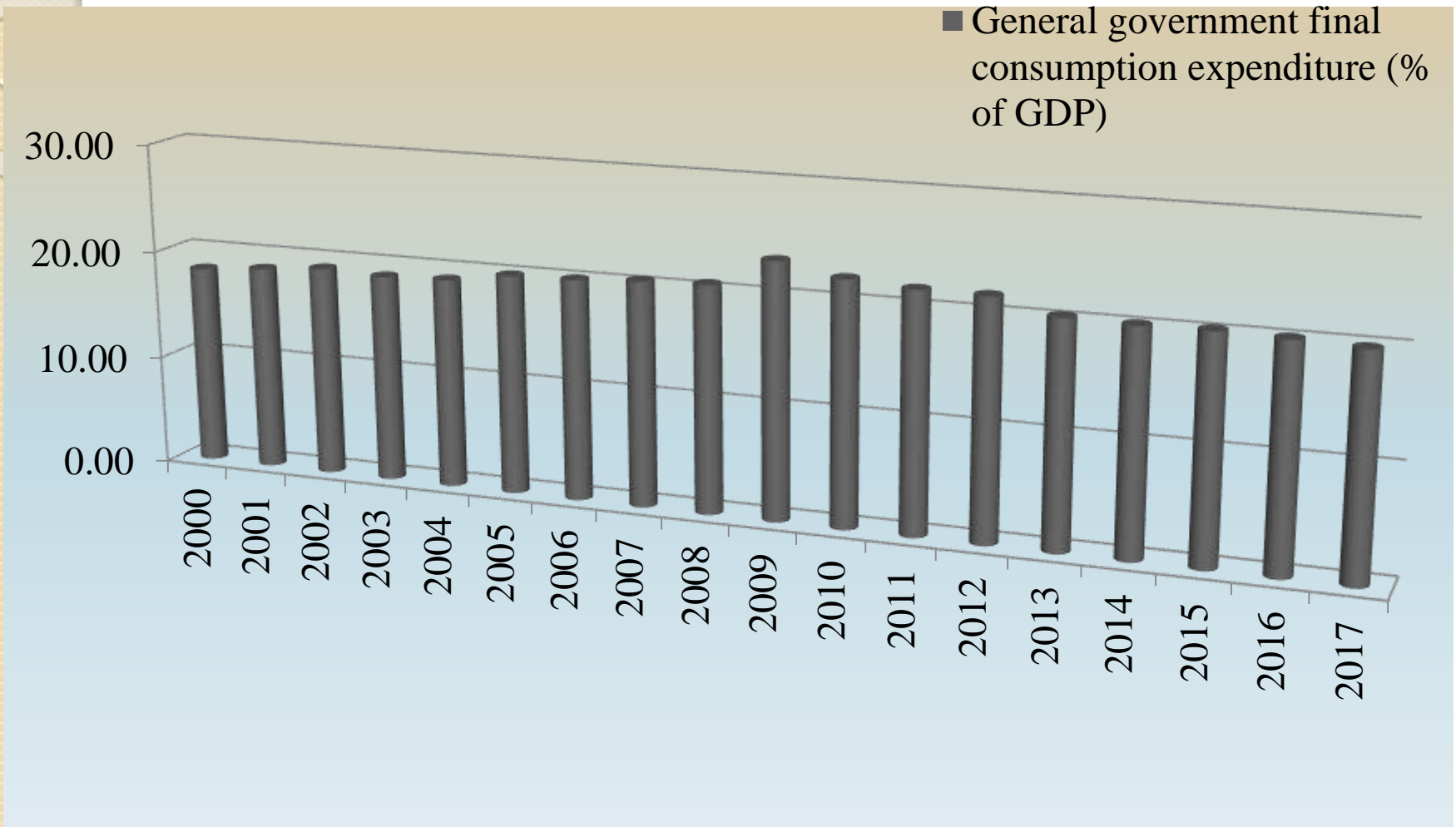
• Πηγή: OECD

Social contributions (% of revenue)

- Πηγή: World bank database

General government final consumption expenditure (% of GDP) - GREECE

- Πηγή: World bank database

Βιβλιογραφία για ερευνητικές εργασίες

- Περιοδικά με δημοσιευμένα οικονομικά άρθρα για θέματα Δημόσιας Οικονομικής

I. Journal of Public Economic Theory

II. National Tax and Public Finance

III. Fiscal Studies

IV. Journal of Political Economy

V. Public Finance Review

Βιβλιογραφία για ερευνητικές εργασίες

- Χρήσιμες ιστοσελίδες για άντληση οικονομικών δεικτών
 1. <https://www.imf.org>
 2. <https://www.oecd.org>
 3. <https://www.ec.europa.eu/eurostat>
 4. <https://www.worldbank.org>
 5. [https://ec.europa.eu/taxation
customs/taxation](https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation)
 6. <https://www.iobe.gr>

-
- **Τέλος Ενότητας 1: Τα εργαλεία της δημόσιας οικονομικής**